

1976-77 Lt - Ls framst. nr 34 - Fu.

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 5/1976-77
med anledning av landskapsstyrelsens fram-
ställning med förslag om utverkande hos ålands-
delegationen om extra ordinarie anslag för
landskapets elkraftförsörjning.

Landstinget har inbegärt finansutskottets utlåtande över ovan nämnda fram-
ställning.

Utskottet har hört lantrådet Alarik Häggblom och verkställande direktören
i Ålands kraftverksaktiebolag, Erling Gustafsson, och får anföra följande.

Tilläggsbidraget för stamlinjen till Sottunga klarlades, såsom av fram-
ställningen framgår, redan i samband med den framställning om extra ordinarie
anslag för elkraftförsörjning, varom ålandsdelegationen fattade beslut den
15 januari 1976. Nu föreliggande framställning är sålunda i detta avseende
endast ett fullföljande av tidigare principbeslut sedan de faktiska kost-
naderna fastslagits.

Ankringsskadan på kraftöverföringskabeln från Sverige var en oförutsedd händelse
beroende på omständigheter vari bristerna i de brittiska sjökorten över området
bär en väsentlig andel. Ålands kraftverksaktiebolags kostnader för skade-
fallet blev av betydande storleksordning. Finansutskottet anser för sin del
att bolaget försökt alla skäligen tänkbara utvägar för att få kostnaderna
ersätta av det brittiska rederiet eller de brittiska myndigheterna så långt
dessa kan anses ansvariga för skadeverkningarna. Då några resultat av dessa
ansträngningar inte synes möjliga kommer kostnaderna att i dess helhet falla på
kraftverksaktiebolaget. Detta innebär en svår belastning på bolagets ekono-
mi, minskar bolagets förmåga att klara förluster och omöjliggör strävandena
att hålla elpriset på Åland i genomsnitt på samma nivå som i riket.

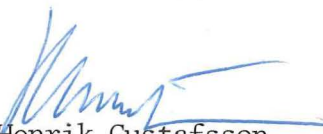
Utskottet har därför förutsatt att kostnaderna skall kunna ersättas genom
nu föreslaget extraordinarie anslag.

Med hänvisning till ovanstående får utskottet vördsamt föreslå
att Landstinget måtte ingå till ålandsdelega-
tionen med framställning om utverkande av
extraordinarie anslag för landskapets elkraft-
försörjning i den lydelse landskapsstyrelsen
föreslagit.

riehamn den 11 januari 1976.

På finansutskottets vägnar:

Olof Jansson
viceordförande

Henrik Gustafsson
sekreterare.

Närvarande i utskottet: viceordföranden Olof Jansson, Torvald Söderlund, Mattsson och Wiklöf.

Till Alandsdelegationen

från Alands lanosting.

Tilläggsbidrag för stamlinje till Sottunga.

Den 15 januari 1976 beviljade Alandsdelegationen landskapet Åland ett extraordinarie anslag om 8.200.000 mark för landskapets elkraftsförsörjning, varav 3.100.000 mark såsom bidrag för utbyggnad av 45 kV stamlinje till Sottunga. Delegationens beslut stadfästes av Republikens President den 9 april 1976.

I Delegationens skrivelse till Republikens President framhöll Delegationen att ett tilläggsanslag om 600.000 mark utöver vad som begärts för stamlinjen till Sottunga vore befogat men att detta förutsatte en särskild framställning.

Sedan kraftlinjen till Sottunga färdigställd kan konstateras att de verkliga investeringskostnaderna stigit till följande belopp:

<u>Investeringskostnader för sjö- kablar och vattenkorsningar</u>	<u>Beräknad kostnad mk</u>	<u>Slutlig kostnad mk</u>	<u>Merkostnad mk</u>
10,0 km sjökabel med 8 st strandfästen	3.012.000	3.336.000	324.000
7 st vattenkorsningar	88.000	115.000	27.000
	3.100.000	3.451.000	351.000
<u>Övriga investeringskostnader</u>			
17,7 km friledning exkl. vattenkorsningar	592.000	844.000	252.000
Elstation i Sottunga	475.000	424.000	- 51.000
	1.067.000	1.268.000	201.000
<u>Investeringskostnader sammanlagt</u>	<u>4.167.000</u>	<u>4.719.000</u>	<u>552.000</u>

Anledningen till att den slutliga investeringskostnaden blev lägre än vad som beräknades vid tidpunkten för Ålandsdelegationens beslut står främst att finna i gynnsamma valutakursförändringar för kabeln och i att den erforderliga kabellängden blev kortare än vad entreprenören hade förhandskalkylerat. De slutliga investeringskostnaderna för stamlinjen till Sottunga utgör sammanlagt 4.719.000 mark och merkostnaderna sålunda 552.000 mark. Av nämnda investeringskostnader bör bidrag kunna erhållas åtminstone till den del dessa hänför sig till kostnaderna för sjökablar och vattenkorsningar 3.451.000 mark. Då tidigare enligt Ålandsdelegationens förenämnda beslut beviljats 3.100.000 mark bör för stamlinjen ytterligare kunna erhållas ett tilläggsbidrag om minst 351.000 mark.

Bidrag för kostnader förorsakade av ankringsskada på kraftöverföringskabeln från Sverige till Åland.

För att på ett ekonomiskt sätt trygga elförsörjningen på Åland har Ålands Kraftverksaktiebolag anskaffat en kraftöverföringslinje mellan Sverige och Åland, vilken togs i drift år 1973. Denna kabelförbindelse skadades den 17 december 1974 av ett brittiskt malmfartyg. Skador uppkom genom att fartyget på grund av maskinhaveri ankrade på internationellt vatten och därvid slet av en av förbindelsens tre kablar.

Sedan fartyget bogserats in till Stockholm för reparation, tog Ålands Kraftverksaktiebolag såsom kabelns ägare ut stämning där mot fartygets

befälhavare och dess försäkringsbolag för att få ersättning för de kostnader som kabelbrottet förorsakade. Då utredning av orsaken till kabelskadan inleddes visade det sig, att fartyget använt brittiska sjökort och underrättelser för sjöfarande och att dessa inte innehållit uppgifter om kraftkabelns nedläggning trots att denna då varit utlagd i c. ett och ett halvt år och trots att både de finländska och de svenska sjöfartsmyndigheterna omedelbart utgivit information om kabeln. Emedan fartygets befälhavare sålunda inte varit medveten om kabelns existens kunde han inte enligt sjölagen göras ansvarig för skadan.

Ålands Kraftverksaktiebolag fortsatte emellertid att utreda möjligheterna att utfå ersättning för skadan. Möjligheterna att stämma fartyget i Finland med stöd av den finländska vattenlagen utreddes. Juristerna fann dock icke stöd i lagen för ett dylikt förfarande.

Kraftverksbolagets ersättningsanspråk riktades nu mot engelska staten i egenskap av ansvarig för bristfälliga sjökort. Efter att frågan utretts av svenska och engelska advokater bedömdes vinstmöjligheterna i en rättegång till 50/50. Med beaktande av de höga rättegångskostnaderna i händelse av förlust beslöt kraftverksbolaget att icke inleda rättegång mot engelska staten.

Som en sista utväg att hålla kraftverksbolaget skadelöst tillskrevs utrikesministeriet med begäran om att ersättningsfrågan skulle tas upp på diplomatisk nivå, vilket också skedde. Engelska myndigheter svarade dock att ingen ersättning kommer att erläggas utan rättegång.

Kostnaderna för kabelhaveriet.

Reparationen av kabeln utfördes av tillverkaren, Sieverts Kabelverk med hjälp av ett holländskt kabelfartyg. Under hela reparationstiden fram till den 15 januari 1975 producerades Ålands hela energibehov i kraftverkets reservanläggningar till ett avsevärt högre pris än motsvarande import från Sverige.

Kostnaderna för kabelhaveriet blev enligt följande:

Reparationskostnader	550.000,-
Värdeskillnad mellan utlagd och upptagen kabel	386.000,-
Merkostnad för driften under tiden 1974.12.17 - 1975.01.15	606.000,-
Juridiska utredningar	43.000,-
Räntor för lån för täckande av extra kostnader i samband med haveriet	131.000,-
	<u>1.716.000,-</u>

Haveriets inverkan på strömpriset.

Som synes har kraftverksbolaget drabbats av en skada som bolaget på inget sätt kunnat förebygga och som lett till stora ekonomiska förluster. Detta försvårar ytterligare kraftverkets strävan att hålla elpriset på Åland i genomsnitt på samma nivå som i övriga Finland.

Landskapsstyrelsen har i sammanhanget utrett att en försäkring av Sverige-Åland-kabeln skulle dragit så omfattande kostnader att en försäkring icke skulle varit ekonomiskt försvarbar. Sålunda skulle en försäkring av kabeln omfattande ersättning för reparationskostnader upp till 3.000.000 mark stigit till c. 440.000 mark, vartill kom en självrisk om c. 125.000 mark. Försäkring för driftsavbrott kunde därjämte erhållas endast som tilläggsförsäkring och således icke som fristående försäkring. Årspremien var därvid c. 90.000 mark för avbrottskostnader upp till 2.000.000 mark. En försäkringspremie år 1977 om t.ex. 500.000 mark skulle höja kraftpriset med c. 0,6 p/kWh.

I det strömprisberäkningar som tidigare redogjorts för i samband med utverkande av extraordinarie anslag har icke ingått kostnader för försäkring av ovan nämnda överföringskabel mellan Sverige och Åland.

Den inträffade kabelskadan har såsom utretts inte kunnat förebyggas genom åtgärder från Ålands Kraftverksaktiebolags eller Åländska myndigheters sida. Den ekonomiska skadan, som utgör 1.716.000 mark försvårar i betydande grad myndigheternas uttalade målsättning, att elpriset på Åland skall hållas på samma nivå som elpriset i övriga delar av landet.

De gentemot Mariehamns stad och Ålands Elandelslag debiterade kraftavgifterna är i dag utan elskatt:

aktiv effektagift	180 mk/kW år
dagenergiavgift	11,15 p/kWh
nattenergiavgift	7,40 "
reaktiv effektagift	21,60 mk/kvar år

Den taxa Imatran Voima tillämpar för förbrukare av samma storlek som elverken på Åland är tariff T1 i tariffsystem II/73. Då, såsom för närvarande, bränsleprisvärdet är h=23,3 och partiprisindex T=610 tillämpas, blir avgifterna följande:

fast avgift per köpare med en mät punkt	184.747 mk/år
fast avgift per tilläggs mät punkt	44.711 "
fast tilläggsavgift per 10 KV mät punkt	16.698 "
aktiv baseeffektagift	219,5 mk/kW år
aktiv toppeffektagift	117,5 "
tilläggseffektagift vid 10 KV mätning	9,7 "
basenergiavgift	7,63 p/kWh
toppenergiavgift	16,20 "

reaktiv effekt, gratis till 1/4 av aktiva effekten, därefter

35,26 mk/kvar år

Då ett elverk köper all elkraft från Imatran Voima beviljas 5 % rabatt.

För jämförelse av medelpriserna betraktas ett kraftköp av Mariehamns stad och Ålands elandelslags typ:

energiförbrukning		36.000.000 kWh/år
- varav basenergi	95 %	34.200.000 "
- och toppenergi	5 %	1.800.000 "
- dagenergi	75 %	27.000.000 "
- nattenergi	25 %	9.000.000 "

aktiv effekt som största 60 minuters

värde (IVOy) 8.400 kW

-varav baseeffekt 70 % 5.880 "

- och toppeffekt 30 % 2.520 "

aktiv effekt som medeltal av

3 största 15 minuters månads-

värden (AK) 8.000 kW

Kraftköpet antas ske i fyra mätpunkter på 10 KV nivå.

För en dylik toppförbrukning skulle Ålands Kraftverksaktiebolag debitera i medeltal 15,3 p/kWh och Imatran Voima 14,2 p/kWh, vardera inklusive elskatt.

Om kabelhaveriets kostnad om 1,7 Mk slås ut över 10 år och en 10 % ränta beaktas, blir årskostnaden 278.000 mk motsvarande 0,35 p/kWh år 1977, då försäljningen antas bli 80 milj. kWh och 0,12 p/kWh år 1987, då försäljningen antas bli c. 230 milj. kWh.

Skall elpriset på Åland inom en överskådlig tid ha reella möjligheter att närma sig Imatran Voimas pris bör Ålands Kraftverksaktiebolag och därmed landskapet Ålands elförsörjning få kostnaderna för kabelhaveriet 1.716.000 mark ersatt ur statsmedel.

Beträffande Ålands Kraftverksaktiebolags ekonomiska ställning framgår av bokslutet för år 1975 att den är relativt svag, att skuldbördan är stor och möjligheterna till självfinansiering av utbyggnader obetydliga. Sålunda har bolaget varit tvunget att finansiera kabelhaveriets kostnader med lån.

Landstinget anser det mot bakgrunden av ovananförda omständigheter motiverat att Ålands Kraftverksaktiebolag skulle erhålla ett bidrag motsvarande de av kabelhaveriet förorsakade kostnaderna 1.716.000 mark.

Med hänvisning till ovanstående får Ålands landsting vördsamt anhänga att Ålandsdelegationen måtte bevilja ett extraordinarie anslag om 2.067.000 mark för landskapets elkraftförsörjning att utgivas åt Ålands Kraftverksaktiebolag såsom tilläggsbidrag för byggandet av stamlinje till

Sottunga och såsom bidrag för ersättande av
kostnader förorsakade av ankringsskada på
överföringskabeln från Sverige till Åland.

Mariehamn den 12 januari 1977.

På landstingets vägnar:

Nils Dahlman
vicetalman

Folke Woivalin
talman

Viktor Arvidsson
vicetalman.

Nr 24/77.

Framst.ang.skrivelse till ÅD om utverk.av ett andra tillägg
till e.o.anslaget för uppförande av en hotell- och restaurang-
anläggning i Mariehamn.(Nr 39/1976-77).